

ที่ ๓/๑๐๒๔
ที่ ๒๔๗๘

คำชี้แจงทหาร

ตักเตือนเรื่องการแสดงความเคารพ

ด้วยปรากฏว่า การแสดงความเคารพต่อกันระหว่างทหาร หรือข้าราชการกลาโหมพลเรือน ยังมีข้อบกพร่องและไม่รัดกุม กล่าวคือ

๑. ผู้น้อยเมื่อเห็นผู้ใหญ่หรือผู้อาวุโสกว่าตนเดินผ่านมา หรือตนจะผ่านไป ทำไม่เห็นเสียบ้าง เห็นแล้วไม่ทำการเคารพบ้าง ทำการเคารพแต่ไม่เรียบร้อยถูกแบบแผนบ้าง เช่น ยกมือคำนับเนือย ๆ มีอง นิ้วห่าง ไม่อยู่ในท่าตรง บุหรืออยู่ในปาก นั่งไขว่ห้างมาในรถทำการเคารพโดยไม่ลดทาลง ขณะนั่งอยู่เมื่อผู้ใหญ่มา ทำท่าลุกขึ้นเคารพโดยขยับกันเพียงเล็กน้อยพร้อมกับก้มศีรษะ และไม่เรียบร้อยอื่น ๆ อีกหลายประการ

๒. สำหรับผู้ใหญ่เมื่อผู้น้อยทำการเคารพ ไม่ได้รับคำนับบ้าง ทำไม่เห็นเสียบ้าง รับคำนับอย่างเนือย ๆ เพลีย ๆ ไม่เรียบร้อยบ้าง เวลานั้นไขว่ห้างอยู่รับคำนับผู้น้อยโดยไม่ลดทาลงบ้าง

ความไม่เรียบร้อยประการต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาโดยสังเขปข้างต้นนั้น เป็นการไม่ควรเลย ที่ทหารและข้าราชการกลาโหมพลเรือน ตลอดทั้งเสมียนพนักงานจะพึงกระทำเช่นนั้น การแสดงเคารพต่อกันนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในอันที่จะบำรุงความสามัคคีกลมเกลียวกัน ผู้ที่ทำการเคารพให้ก่อนหาใช่เป็นการเสื่อมเสียอย่างไรมิได้ ตรงข้ามกลับได้รับความชมเชยเสียอีกว่าวินัยดีเคร่งครัด นิสัยดี ส่วนผู้รับการเคารพนั้นก็หาใช่คิดถึงไปว่าผู้ที่ทำการเคารพก่อนนั้นเป็นเพราะกลัวเกรงมิได้ ที่แท้จริงนั่นก็คือการเคารพต่อกันเป็นกริยาที่แสดงความรักใคร่หับถือต่อกันเป็นพวกเดียวกันขณะเดียวกัน อันเป็นประเพณีนิยมมาแต่โบราณกาล ก็เมื่อทราบดังนี้แล้ว การแสดงเคารพต่อกัน จะทำอย่างไรจึงจะดูดีมีนัยน่าวใจซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี ข้าพเจ้าเห็นว่าต้องแสดงการเคารพให้แก่กันอย่างเต็มที่ที่สุด เรียบร้อยละมุนละม่อมที่สุด เคร่งครัดถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่ตั้งงามสมความแก่กาลอันนั้นแหละจึงจะเป็นการงดงามดูดีมีนัยน่าวใจซึ่งกันและกัน ขอให้ทุก ๆ คนถือว่าการทำการเคารพและแสดงการวะต่อกันเป็นการสำคัญยิ่งในราชการกระทรวงนี้อย่างหนึ่ง เป็นการเชิดชูเกียรติของหมู่คณะ ต้องระวังเอาใจใส่อยู่เนืองนิตย์ ต้องฝึกตนให้เป็นผู้ตาไวหูไว ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามแบบแผนโดยเคร่งครัด หากผู้บกพร่องในเรื่องนี้ ผู้นั้นควรจะน้อยใจเสียใจในการเสื่อมทรามของตนให้มาก ซึ่งตนเองเป็นเหตุทำให้เสียชื่อเสียงในหมู่คณะ

ทั้งนี้ ขอให้ผู้บังคับบัญชาชี้แจงให้ข้าราชการในสังกัดซึมซาบและปฏิบัติตามคำชี้แจงจงทั่วกัน กิจการดังกล่าวแล้วจะเป็นผลดีงามก็ด้วยผู้บังคับบัญชาต่างช่วยกันเอาใจใส่ตรวจตราให้วินัยเคร่งครัดอยู่เสมอ

(ลงนาม) พ.อ. หลวงพิบูลสงคราม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ศาลาว่าการกลาโหม

๒๔ เม.ย. ๒๔๗๘

คำชี้แจงทหาร

เรื่อง การรับการเคารพ

เท่าที่ปรากฏอยู่เวลานี้ เมื่อผู้น้อยทำการเคารพให้กับผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชามักไม่ใคร่เอาใจใส่ มีข้อบกพร่องที่จะชี้ให้เห็นเป็นตัวอย่างได้ดังนี้

๑. รับคำนับโดยเสียไม่ได้
๒. บางที่ไม่รับการเคารพเสียเลย
๓. ยกมือขึ้นรับบางที่ไม่ถึงขอบกะบังหมวก บางทีลดลงเร็วเกินไปทำนองเสียไม่ได้
๔. เมื่อไม่สวมหมวกก็มักจะก้มศีรษะรับนิดหน่อย หรือมีรับเสียเลย
๕. แสดงกิริยาไม่เอาใจใส่ต่อผู้น้อยที่ทำการเคารพ

สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องไม่ควรให้มีขึ้นได้ การเคารพซึ่งกันและกันโดยธรรมดาแล้ว ผู้น้อยย่อมทำการเคารพต่อผู้ใหญ่ก่อน เป็นเรื่องแสดงในทางวินัยและจิตใจโดยเคารพรักใคร่นับถือ ยำเกรง เมื่อผู้ใหญ่เกิดปฏิบัติดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้น้อยก็ย่อมจะเลื่อมถอยในทางวินัยและจิตใจ จะเกิดความรักนับถือให้ดูดีซึ่งถึงหัวใจนั้นเป็นการยาก ขอได้พิจารณาทางใจบ้างว่า ถ้าเราทำการเคารพผู้ใด และผู้นั้นไม่เอาใจใส่ดังกล่าวแล้ว จิตใจเราจะเป็นอย่างไรร้าง ยิ่งเป็นผู้บังคับบัญชาคนด้วยแล้วเป็นของสำคัญยิ่งที่จะต้องปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างอันงดงาม อยู่ในระเบียบวินัยอย่างดียิ่ง และในขณะเดียวกันให้ผู้บังคับบัญชานับถือยำเกรงซึ่งจริงใจ อย่าได้ปฏิบัติในลักษณะที่จะทำให้ผู้น้อยเข้าใจหรือเลื่อมความนิยม

ฉะนั้น จึงขอชี้แจงมาเพื่อปฏิบัติโดยเคร่งครัด ผู้น้อยต้องทำความเคารพผู้ใหญ่ด้วยดีตามวินัย ผู้ใหญ่ก็ต้องรับด้วย ดีด้วยน้ำใจอันรักใคร่ทั้ง ๒ ฝ่าย ถ้าผู้ใดปฏิบัติให้เกิดข้อบกพร่องขอให้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นอย่าได้ละเลยยกข้อบกพร่องมาพิจารณาลงโทษทัณฑ์เพื่อเป็นตัวอย่างต่อไป

(ลงชื่อ) พล.ต. พ. เกรียงศักดิ์พิชิต

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
ศาลาว่าการกระทรวงกลาโหม

๒๙ ม.ค. ๒๖

หมายเหตุ

สำเนาคำสั่งฉบับนี้เปลี่ยนอักษรและตัวสะกดมาใช้ตามปัจจุบัน

ที่ ๔/๔๑๖๗
๒๔๕๑

คำชี้แจงกองทัพบก

เรื่อง ให้กองรักษาการณ์ปฏิบัติการแสดงการเคารพ และการเปลี่ยนนยามให้ถูกต้อง

ด้วยปรากฏว่ากองรักษาการณ์ของหน่วยทหารต่าง ๆ แสดงการเคารพต่อผู้บังคับบัญชา ยังไม่ถูกต้องและสม่ำเสมอเป็นระเบียบอันเดียวกัน กล่าวคือ กองรักษาการณ์ของบางหน่วยแสดงการเคารพต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมียศชั้นนายพล ด้วยการเรียกแถวและให้แถวเดี่ยวบรรเลงเพลงเคารพด้วย ๑ จบ กองรักษาการณ์ของบางหน่วยแสดงการเคารพด้วยการเรียกแถวแต่อย่างเดียว นอกจากนี้การปฏิบัติการเปลี่ยนนยามในกองรักษาการณ์ต่าง ๆ ก็ปฏิบัติไม่เหมือนกัน การปฏิบัติต่าง ๆ อันล้าหลังของกองรักษาการณ์เหล่านี้ ย่อมแสดงความบกพร่องกันปราศจากระเบียบซึ่งไม่ควรให้เกิดมีขึ้นในหน่วยทหาร เพราะความจริงนั้นเรื่องเหล่านี้มีระเบียบปฏิบัติแจ้งชัดอยู่แล้วในข้อบังคับทหารฉะนั้นขอให้ผู้บังคับทหาร ฉะนั้น ขอให้ผู้บังคับบัญชาทุกชั้น กวดขันการปฏิบัติการแสดงการเคารพ และการเปลี่ยนนยามของกองรักษาการณ์ให้ถูกต้องตามข้อบังคับทหารดังกล่าวต่อไปนี้

การแสดงความเคารพ

กองรักษาการณ์จะต้องเรียกแถวแสดงการเคารพต่อผู้บังคับบัญชา ตั้งแต่ชั้นผู้บังคับกองพันขึ้นไป ตามซึ่งระบุไว้ในข้อบังคับทหารว่าด้วยการเคารพ มาตรา ๕ ข้อ ๒ แต่ไม่ต้องให้แถวเดี่ยวบรรเลงเพลงเคารพไม่ว่าผู้บังคับบัญชานั้นจะมียศชั้นใด ตามคำชี้แจงทหาร ที่ ๔/๕๗๘๕ เรื่องข้อบังคับการเคารพ เว้นแต่ในพิธีเกียรติยศตามคำชี้แจงทหาร ที่ ๖/๗๔๖๘ เรื่องข้อบังคับการเคารพ

การเปลี่ยนนยาม

การเปลี่ยนนยามให้ปฏิบัติตามข้อบังคับทหารว่าด้วยกองรักษาการณ์ ที่ ๖/๓๑๖๗๐ ตอนที่ ๒ มาตรา ๘ ข้อ ๓

ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติโดยไม่มีเงื่อนไขอื่นใดเป็นพิเศษ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

ผบ.ทบ.

กองทัพบก

๗ เม.ย. ๕๑

ค. ๙/๖๖๔๓
ที่ ๒๔๙๑

คำชี้แจงกองทัพบก เรื่อง กำชับการเคารพธงชาติ

ตามที่ทางราชการได้มีคำชี้แจงทหาร ที่ ๙/๔๔๑๔ เรื่องการเคารพธงชาติไปแล้วนั้น บัดนี้ปรากฏว่า การเคารพธงชาติของข้าราชการทหารได้ปฏิบัติกันไปอย่างเฉื่อยชาไม่พร้อมเพรียงกัน กล่าวคือ ในขณะที่เมื่อเจ้าหน้าที่ชักธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาตามสถานที่ราชการทั่ว ๆ ไป ในระหว่างที่เพลงชาติบรรเลงทางวิทยุกระจายเสียงเมื่อเวลา ๐๘๐๐ นั้น ทหารและข้าราชการพลเรือนสังกัดกองทัพบกบางคน ได้พากันละเลยต่อการแสดงการเคารพธงชาติ ไม่รู้สึกต่อการเคารพธงชาติเท่าใดนัก และแม้จะมีการกระทำกันบ้างก็เป็นไปในลักษณะไม่พร้อมเพรียงกันทุกคนดังเช่นประชาชนกระทำอยู่ทั่ว ๆ ไป

ฉะนั้น เพื่อเป็นระเบียบอันดีงามสมกับเป็นทหารของชาติ จึงเห็นเป็นการสมควรที่ผู้บังคับบัญชาทหารทุกชั้นจะได้อบรมชี้แจงตักเตือนให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งถึงผลแห่งการเคารพธงชาติโดยทั่วกันว่า ในขณะที่เมื่อได้ยินเพลงชาติบรรเลงทางวิทยุกระจายเสียง หรือเสียงแตรเดี่ยว หรือเครื่องบรรเลงอย่างอื่น ซึ่งเป็นที่เข้าใจได้ว่า เป็นการเชิญธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาตามเวลาที่ทางราชการกำหนด ทหารและข้าราชการพลเรือนสังกัดกองทัพบก สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องแสดงการเคารพธงชาติอย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะแลเห็นธงชาติเชิญขึ้นเฉพาะหน้าหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวอย่างอันดีแก่ประชาชนพลเมืองเป็นส่วนรวม ที่ได้ผลเป็นเจตนาอันดีในการระลึกถึงบุญคุณของชาติที่ให้ความเป็นเอกราชแก่มวลชนชาวไทยมาแต่โบราณกาล ซึ่งจะเป็ปัจจัยอันสำคัญยิ่งที่จะโน้มน้าวจิตใต้ของประชาชนพลเมืองให้เกิดความรักประเทศชาติอย่างแรงกล้า และทั้งยังก่อให้เกิดความดีขึ้นกับตัวเองในการที่จะชี้ให้เป็นเด่นชัดว่า ทหารและข้าราชการพลเรือนสังกัดกองทัพบก อยู่ในวินัยอันดีงามมีศรีสง่าที่นำเคารพ และนับถือของประชาชนพลเมืองทั่วไปอันเป็นแนวทางสำคัญที่จะเชิดชูเกียรติศักดิ์ของกองทัพบก

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

(ลงชื่อ) พล.ท. พ. ชูณหะวัณ

ผบ.ทบ

กองทัพบก

๓ มิ.ย. ๕๑

คำชี้แจงกองทัพบก
เรื่อง ให้กำชับทหารแสดงการเคารพโดยเคร่งครัด
ให้รักษาความสะอาดของร่างกายและแต่งการให้เรียบร้อย

ด้วยจำเดิมตั้งแต่ข้าพเจ้าได้มารับหน้าที่ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ภายหลังได้เลื่อนเป็นรองผู้บัญชาการทหารบก ก็ได้รู้สึกว่ข้าพเจ้าได้มาดำรงตำแหน่งสำคัญมากในกองทัพบกได้คิดเห็นเป็นเกียรติอันสูงมากที่ได้มาดำรงตำแหน่งสำคัญถึงอย่างนี้ ได้สนใจอยู่เสมอเป็นลำดับมาว่าข้าพเจ้าได้มาดำรงตำแหน่งในท่ามกลางทหารบกของชาติ ผู้ใดทำดีให้แก่ประเทศชาติมาแล้วเป็นอย่างดีอย่างเนกน่านักการ ทหารบกของชาติได้รักษาความเป็นประเทศชาติมาได้ด้วยการเสียสละอันมาก ดังที่ข้าพเจ้าได้เคยพูดมาแล้วในที่หลายแห่ง และก็ทราบกันโดยทั่วไปแล้ว

พฤติกรรมที่เป็นมาแล้วทำให้ข้าพเจ้าเกิดความรักทหารทุกคน ผู้ได้ทำประโยชน์อันยิ่งใหญ่ให้แก่ประเทศชาติ บางครั้งข้าพเจ้ายิ่งเกิดความรู้สึกนึกไปว่า อันความดีที่กองทัพบกได้ปฏิบัติต่อประเทศชาติมาแล้ว เกือบจะว่าอยู่เหนือความดีที่ข้าพเจ้าเองได้บำเพ็ญมาเสียอีกเมื่อได้เข้ามาในฐานะแห่งรองผู้บังคับบัญชาชั้นสูงสุด อย่างที่เป็นอยู่บัดนี้ ก็ต้องเข้าใจและคิดออกได้อย่างชัดเจนว่าข้าพเจ้ามีตำแหน่งอยู่ในท่ามกลางแห่งความดี ไม่ใช่มีตำแหน่งอยู่ในท่ามกลางแห่งความไม่ดีหาได้ ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าไม่เคยภาคภูมิใจที่ได้รับเกียรติครั้งใดจะเสมอเหมือนอย่างที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้อีก ข้าพเจ้าจึงรักทหารบกของชาติเป็นอย่างดีเสมอเหมือนกับชีวิตของข้าพเจ้าทีเดียว

เป็นธรรมดาของความรักซึ่งเป็นนามธรรมอย่างหนึ่ง ที่พระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้ว่า เป็นสิ่งไม่สู้ดี เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดกังวล เห็นสิ่งที่ทำให้จิตใจของผู้เกิดความรักนั้นเกิดความวิปริตผิดปกติไปบ้างไม่มากก็น้อย เฉพาะอย่างยิ่งความรักที่เกิดจากผู้หวังดีและหวังให้ผู้ที่เรารักเป็นคนดีขึ้นกว่าเก่า อีกทั้งไม่ยอมยกให้ผู้อื่นผู้ใดทำไม่ได้เลยก็จะต้องมีขึ้น จะต้องเกิดขึ้นในจิตใจเสมอเป็นธรรมดา และถ้าผู้ที่ตั้งใจรักได้เกิดความรักขึ้นเป็นอย่างรุนแรงมากด้วยแล้ว ปฏิกริยาที่อยากให้ผู้รักทำดีมีความดี ก็ย่อมจะมีอาการรุนแรงมากขึ้นตามส่วนด้วยเหมือนกัน และก็เข้าไปในบทบาทที่ว่า "รักมากยิ่งยุ่งมาก"

ที่ข้าพเจ้ายุ่งใจมากเวลานี้ ก็ในเรื่องระเบียบวินัยของทหารบก ที่ได้เห็นเกิดความทรุดโทรมลงไปกว่าแต่ครั้งกาลก่อนเป็นอันมาก ข้าพเจ้ายืนยันได้อย่างแน่ใจว่า ผู้ที่แต่งเครื่องแบบทหารไม่ค่อยได้เอาใจใส่ในเรื่องการทำความเคารพให้ดีเท่าที่ควรดี โดยมากมักเมินเฉยและทำไม่รู้ไม่ชี้ไม่เหลียวแลและไม่สนใจที่อยากจะทำการเคารพต่อผู้ที่มียศสูงกว่า ในเรื่องการทำความเคารพนี้ กล่าวได้ว่าทหารบกของเรามีอาการอ่อนไปมากทีเดียว การเคารพเป็นเครื่องแสดงจิตใจแลสมรรถภาพของกองทัพว่า จะเข้มแข็งหรืออ่อนแอเคียงกันไปเสมอ กองทัพบกเคยทำดี ทำหน้าที่อย่างแข็งแรงมากมาแล้ว ก็ไม่เข้าใจว่า มีเหตุอันใดได้ชักจูงให้ทหารบกแสดงการเคารพอ่อนแอมากไปถึงอย่างนั้น หากจะเป็นการตรงกันข้ามอยู่มากทีเดียวถ้าผู้บังคับบัญชาทหารทั้งหลาย

ได้ทำการสอดส่อง ทำการอบรมสั่งสอน ทำการปลูกฝังจิตใจของทหารบกให้เข้าใจ และดำเนินการในเรื่องนี้ให้ดียิ่งกว่าเก่าได้อีกบ้างแล้ว เข้าใจว่าความดีที่เคยได้ปฏิบัติมาสำหรับประเทศชาติจะเหมาะสมที่แสดงออกมให้คนทั่วไปเห็นพฤติกรรมแห่งระเบียบการเคารพต่อผู้มียศสูงตั้งว่านี้ และจะเกิดสิริมงคลดียิ่งขึ้นกว่าเก่ามาก

นอกจากระเบียบการเคารพที่ควรมีย่างเคร่งครัดต่อผู้ที่มียศสูงอย่างที่ว่ามาแล้ว ยังเป็นที่ปรากฏโดยทั่วไปว่า ระเบียบการเคารพที่ควรแสดงต่อผู้มียศแห่งทหารเรือและทหารอากาศก็มีอาการบกพร่องและเลื่อมทรมมากด้วยเหมือนกัน นายทหารเรือ นายทหารอากาศ เคยเล่าให้ฟังเสมอว่า ทหารบกไม่รู้จักรทหารบกไม่ทำการเคารพ ทหารบกทำตัวไม่เห็นมากกว่าที่อยากเห็นและอยากทำความเคารพ ทำให้ทหารต่างกองทัพเกิดความหม่นหมองทางจิตใจที่ทหารบกได้ละเลยเพิกเฉยถึงอย่างนั้น ทำให้ความสามัคคีระหว่างทหารผู้เป็นกำลังอันยิ่งใหญ่ของชาติบกพร่องไป ทำให้กำลังของทหารทั้งสามกองทัพมีลักษณะอ่อนลง แล้วก็ยังทำให้นายทหารนาชาติผู้มาประจำอยู่ในหน้าที่แห่งประเทศไทย เกิดความสนใจในพฤติกรรมไม่งดงามในเรื่องเช่นนี้ด้วย นายทหารบกทุกคนรู้ว่า กำลังและอำนาจของประเทศชาตินั้น จะทวีมากขึ้นได้ด้วยความสามัคคีในระหว่างกองทัพทั้งสามเป็นสำคัญ ถ้าเราไม่มีเจตนาที่สนใจในเรื่องนี้เท่าที่แบบแผนอันทางราชการกำหนดไว้อย่างพอ

พิ ย ง แ ล ล ะ
 พวกเราคณะนายทหารบกจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่เห็นแก่ความเป็นมหาอำนาจอันยิ่งใหญ่ของกองทัพ เพราะถ้ากองทัพทั้งสามมีความบกพร่องไม่สมัครสมานที่จะให้เกิดความสามัคคีอย่างแน่นแฟ้นจริงจังแล้วความสามัคคีที่ย่อมจะมีขึ้นได้ยาก คนทั้งหลายตลอดจนถึงชาวต่างประเทศก็จะมองเห็นความอ่อนแอของพวกเราเป็นอย่างไม่รู้จักรจบ ซึ่งนับว่าเป็นช่องทางที่ไม่ดีไม่ชอบ

อีกประการหนึ่ง บรรดาทหารบกผู้แต่งกายเครื่องแบบนั้นสมควรได้รับการรักษาความสะอาดให้ดีที่สุด ด้วยเท่าที่ข้าพเจ้าเกิดความกังวลอยู่ในจิตใจเวลานี้ นอกจากเสื้อผ้าไม่ค่อยสะอาดไม่ค่อยเหมาะสมกับคนดีของชาติเป็นผู้แต่งแล้ว ยังมักจะปล่อยผมไว้ยาวไม่ตัดให้สั้น พอให้เหมาะสมกับการใส่หมวกทหาร การไว้ผมยาวเป็นผมโป่งเช่นนั้นไม่สวยเลย ไม่เชื่อลองส่องกระจกดูเถิด นายทหารควรได้สอดส่องทหารในใต้บังคับบัญชาบ้าง อย่ายอมให้ผู้ที่ไว้ผมยาวออกไปนอกโรงทหารได้เลยจะเป็นที่ดีมาก จะไม่ได้มีผู้มองเห็นสิ่งไม่ดี ไม่สมควรปะปนอยู่กับตัวทหารผู้ทำดีให้แก่ประเทศชาติมามายังแล้ว

ข้อกังวลยุ่งยากทางใจของข้าพเจ้ามีอย่างที่ว่ามานี้ ถ้านายทหารบกผู้มีจิตใจรักทหารบกอย่างข้าพเจ้ารักอยู่แล้ว ได้พากันสนใจเรื่องอันเล็กน้อย และไม่สู้ยากลำบากแก่การปฏิบัติมากนัก หากแต่ได้ประโยชน์สะท้อนกลับเป็นอย่างอุกฤษฏ์ดังกล่าวมา ก็จะเป็นที่ชื่นชมยินดีแก่ข้าพเจ้าและคนทั่วไปเป็นอย่างหาอะไรมากล่าวมิได้ทีเดียว

รับคำสั่ง ผบ.ทบ.

(ลงชื่อ) พล.ท. ก. กาจสงคราม

รอง ผบ.ทบ.

วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๒

คำสั่งกองทัพบก

(คำสั่งชี้แจง)

ที่ ๘๖/๑๐๔๐๓

เรื่อง การเป่าเพลงคำนับของกองรักษาการณ์

ด้วยปรากฏว่า กองรักษาการณ์ภายนอกที่ศาลาว่าการกลาโหม และกองรักษาการณ์ภายในตามหน่วยทหารบางแห่ง ยังแสดงความเคารพปล้ำกันไม่ถูกต้องตามข้อบังคับและคำสั่งชี้แจง เช่นบางแห่งและบางกาลเรียกแถวแสดงความเคารพ และแต่เดิยวเป่าเพลงคำนับ ผบ.ทบ. หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ๑ จบ บางแห่งก็เพียงเรียกแถวแสดงความเคารพ แต่เดิยวไม่ได้เป่าเพลงคำนับ ดังนี้เป็นต้น

จึงขอชี้แจงย้ำความเข้าใจ และให้ถือเป็นหลักปฏิบัติสำหรับกองรักษาการณ์ทั่วไป (ยกเว้นกองรักษาการณ์ในพระราชฐาน) ดังต่อไปนี้

๑. กองรักษาการณ์จะต้องเรียกแถวทำวันทยาวุธแสดงความเคารพแก่ผู้บังคับบัญชา ตั้งแต่ชั้น ผบ.พัน ของตนขึ้นไป โดยปกติแต่เดิยวไม่ต้องเป่าเพลงคำนับ

๒. การเป่าเพลงคำนับของกองรักษาการณ์นั้น ให้เป่าเฉพาะในพิธีเกียรติยศ ซึ่งจะต้องมีหมายกำหนดการ หรือมีคำสั่งเฉพาะคราวเท่านั้น ถ้าไม่เกี่ยวกับพิธีเกียรติยศ เช่น ผู้บังคับบัญชาไปตรวจเยี่ยมหน่วยทหาร หรือผู้บังคับบัญชามาทำงานตามปกติ หรือมาประชุมที่ศาลาว่าการกลาโหม เป็นต้น กองรักษาการณ์ไม่ต้องเป่าเพลงคำนับเลย

๓. การเป่าเพลงคำนับของกองรักษาการณ์ ซึ่งจะต้องเป่าตามหมายเลข ๒. นั้น ให้เป่าเพลงคำนับแก่ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ชั้น ผบ.พล.ขึ้นไป และเมื่อได้เป่าเพลงคำนับแก่ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงแล้ว ก็ไม่ต้องเป่าเพลงคำนับแก่ผู้บังคับบัญชาชั้นต่ำกว่า ซึ่งมาในงานพิธีอันเดียวกันนั้นอีก

ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด อย่าให้มีการผิดพลาดได้

สั่ง ณ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓

(ลงชื่อ) จอมพล ผ. ชูณหะวัณ

ผบ.ทบ.

คำสั่งกองทัพบก
(คำชี้แจง)

ที่ ๓๕๖/๒๕๗๒๘

เรื่อง การแสดงความเคารพระหว่างทหารชายกับทหารหญิง

- - - - -

เนื่องจากปรากฏว่าการแสดงความเคารพระหว่างทหารชายกับทหารหญิงยังหย่อนความเคร่งครัด ไม่เหมือนกับระหว่างทหารชายด้วยกัน การที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากรู้สึกกระดากอายหรือตะขิดตะขวงใจ ที่จะแสดงความเคารพซึ่งกันและกันเพราะเป็นของใหม่ โดยเฉพาะทหารชายมักไม่แสดงความเคารพทหารหญิง ทั้ง ๆ ที่ทหารหญิงที่พบนั้นมียศสูงกว่าตน และอีกประการหนึ่ง อาจเป็นเพราะทหารหญิงบางคนแต่งเครื่องแบบทหารหญิงไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ไม่สวมหมวกเมื่ออยู่นอกอาคาร หรือไม่รับความเคารพ โดยเข้าใจว่าทหารชายผู้นั้น ไม่ได้แสดงความเคารพแก่ตน

การที่ทหารต่อทหารไม่แสดงความเคารพกัน จะเนื่องมาจากเหตุใดก็ตามบังเกิดผลเสียหายในทางวินัยทหารประการหนึ่ง จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้อง เพื่อร่วมมือกันแก้ไขดังนี้

๑. การแสดงความเคารพเป็นการแสดงความนับถือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีทางจิตใจ เป็นสิ่งเชิดชูเกียรติของหมู่คณะ ผู้แต่งเครื่องแบบฝึกให้หุ้ไวตาไว เพื่อให้มีลักษณะทหารอย่างสมบูรณ์

๒. ทหารยอมถือว่าการแสดงความเคารพ มิได้แสดงว่าผู้แสดงความเคารพเสียเกียรติยศ ตรงกันข้ามการแสดงความเคารพของทหารแสดงว่าทั้งผู้แสดงความเคารพและผู้รับความเคารพต่างก็เป็นผู้มีเกียรติและเป็นพวกเดียวกัน หรือเป็นมิตรกัน การเคารพโดยวิธีวันทยหัตถ์นั้น วิวัฒนาการมาจากประเพณีโบราณ ซึ่งแสดงความเป็นมิตรกันด้วยการยกมือขึ้นให้เห็นว่าไม่มีอาวุธ และเป็นกิริยาของเสรีชนที่แสดงออกเวลาผ่านหรือพบกัน ส่วนผู้ที่เห็นทาสยอมไม่มีสิทธิ์ที่จะแสดงกิริยาอาการเช่นนั้นได้ เมื่อพบกันหรือผ่านมุลนายของตนก็ต้องก้มหน้าเป็นการเคารพ โดยไม่มีสิทธิ์จะแสดงความเคารพอย่างเสรีชนเลย

๓. การเคารพมีประโยชน์และเป็นเกียรติดังกล่าวแล้ว ทางราชการทหารเห็นความสำคัญจึงตราเป็นข้อบังคับซึ่งทหารทุกคนต้องปฏิบัติ ถ้าทหารไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติและแสดงความเสื่อมเกียรติแล้ว ยังเป็นการฝ่าฝืนละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ อันเป็นการผิดวินัยทหาร ย่อมเป็นจุดเด่นชวนให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ของประชาชนและชาวต่างประเทศผู้ได้พบเห็น ทหารส่วนรวมก็จะไม่ได้รับความนิยม และจะเป็นที่ดูหมิ่นด้วย

๔. จริงอยู่ทหารหญิงยังเป็นของใหม่สำหรับกองทัพไทย ผู้ที่จะทำความเคารพตามข้อบังคับรู้สึกกระดากหรือตะขิดตะขวงอยู่บ้าง แต่พึงทราบว่าการหญิงที่มียศสูงนั้นก็เป็นผู้มีคุณวุฒิ เช่น ส่วนใหญ่ก็เป็นผู้

สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย ได้รับปริญญาชั้นบัณฑิตมาแล้ว มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในราชการไม่หย่อนกว่านายทหารชาย บางคนก็เป็นอาจารย์ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และโรงเรียนทหารอื่น ๆ ของกองทัพไทย มีลูกศิษย์สำเร็จการศึกษาเป็นนายทหารไปแล้วเป็นจำนวนมาก ผู้ที่มีเกียรติยศอย่างนี้จะไม่สมควรแก่การที่จะรับความนับถือและยกย่องด้วยการแสดงความเคารพเทียวหรือ การยอมให้ความรู้สึกกระดากอวยมา ตัดรอนวินัยทหารลงจนเป็นที่ดูแคลนของประชาชนและชาวต่างประเทศ จึงเป็นสิ่งที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง

เพื่อป้องกันและแก้ไขความรู้สึกและการปฏิบัติของทหารชั้นผู้น้อยมิให้เป็นดังที่แล้มาแล้ว ขอให้ผู้บังคับบัญชา หมั่นอบรมชี้แจงให้เห็นคุณค่าของการแสดงความเคารพตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น และตักเตือนการแต่งเครื่องแบบทหารหญิงให้ถูกต้องตามกฎ โดยเคร่งครัด พร้อมกับกวดขันวินัยการเคารพของทหารทั้งชายและหญิง ทั้งชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนให้ดียิ่งขึ้น กับสอนเรื่องเครื่องแบบ เครื่องหมาย และการแต่งกายของทหารหญิงให้ทหารเข้าใจเป็นอย่างดีโดยทั่วกัน

สั่ง ณ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๙๘

(ลงชื่อ) พล.อ. ส. ธนะรัชต์

ผบ.ทบ.